

Vážená pani doktorka Alexandra Navrátilová, aj z ľavého brehu rieky Moravy pri tejto príležitosti ďakujeme za odborné impulzy a do nasledujúcich rokov v mene slovenských kolegyň a kolegov prajeme veľa zdravia a životnej pohody.

Zuzana Beňušková

Ústav etnológie a sociálnej antropológie, v. v. i., SAV Bratislava

Pozdrav Vladimíře Jakouběové

PhDr. Vladimíra Jakouběová se narodila v Turnově 16. května 1956 a v Českém ráji trvale žije, s výjimkou let středoškolských a vysokoškolských strávených v Bechyni a v Brně. S dějinami umění a s uměleckým řemeslem přišla do styku na Střední uměleckoprůmyslové keramické škole v Bechyni, odkud pokračovala vysokoškolským dvouoborovým studiem dějiny umění-národopis na Masarykově univerzitě v Brně (tehdy Univerzita Jana Ev. Purkyně), které završila v roce 1982 v oboru dějiny výtvarné kultury. To již ale od října 1979 pracovala jako odborný pracovník turnovského Muzea Českého ráje pro obory etnografie a umělecké řemeslo. Bohatě dochovaná roubená pojizerská architektura, lidová sakrální pískovcová plastika a množství historických památek v Českém ráji ji přitáhly k terénním výzkumům, např. lidového stavitelství nebo osobnosti písmáka a insitního sochaře Vojtěcha Kopice. Větší pozornost ale věnovala práci s muzejními sbírkami, jejich doplňování a prezentaci. Díky tomu se v roce 1986 otevřel veřejnosti Dlaskův statek v Dolánkách u Turnova, který se její zásluhou později stal Národní kulturní památkou.

Do značné míry ji k realizaci tohoto a dalších významných projektů v budoucnosti pomohla funkce ředitelky instituce, kterou ale fakticky vedla už od roku 1986. Na druhou stranu to ale znamenalo druhý pracovní úvazek. Přesto až do konce „ředitelování“ v roce 2020 dokázala skloubit náročnou manažerskou funkci s odbornou správou sbírkového fondu a dalšími aktivitami na poli prezentace hmotné i duchovní lidové kultury a současné tradiční řemeslné tvorby. Z tohoto úctyhodného výčtu připomeňme alespoň nejvýznamnější: již zmíněná sanace Dlaskova statku, který po důkladné opravě oživují každoročně obměňované expozice, ale také výroční slavnosti jako masopust, Velikonoce a posvícení zasazené do působivé architektonické kulisy. V roce 1982 otevřela v muzeu novou národopisnou expozici, která v loňském roce 2025 prošla kompletní přestavbou a modernizací. Před více než třiceti lety (1995) spolupřátala první ročník tradičních řemeslnických trhů, jež jako jeden z nejvýznamnějších počínů tohoto druhu nejen v Libereckém kraji běží dodnes. A k tomu dokázala v průběhu desetiletí rozšířit odborné a technické zázemí muzea i o nové objekty s prostorami

pro expozice, edukační činnost a dobře vybavené depozitáře. Neméně důležitá byla personální stabilizace odborných oddělení, která odrážejí současné sbírkotvorné a badatelské zaměření Muzea Českého ráje. Vedle etnologie je to také geologie, archeologie, oddělení výtvarného umění, zpracování drahokamů a šperku a oddělení historie s archivem a knihovnou. Podílela se na řadě institucionálních výzkumných projektů zaměřených na tradiční způsob obživy, lidové stavitelství, textil, lidovou stravu, obřady a na obyčeje, jejichž výstupem byla kromě několika publikací a článků v odborné literatuře řada výstav i populárně-naučné pořady v Českém rozhlase.

Díky renomé, které si v odborné obci vybudovala, byla po dvě volební období členkou hlavního výboru České národopisné společnosti a v roce 2004 se stala členkou Národní rady pro tradiční a lidovou kulturu, ve které pracovala až do loňského roku. Krátce přednášela regionální etnologii na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické liberecké Technické univerzity. Bezpochyby i díky tomu získalo Muzeum Českého ráje do své správy impozantní sbírku národopisných badatelů, manželů Jany a Josefa Scheybalových, nebo obdrželo statut Regionální pracoviště pověřené péčí o nemateriální kulturní dědictví.

Zájem o tradiční řemesla, jejich současnost a budoucnost, vedl jubilantku i k další aktivitě na poli kulturní diplomacie: zasadila se o jmenování řady reprezentantů tradičních řemesel Místrem rukodělné výroby Libereckého kraje či Nositel tradice, i o zapsání několika statků na Krajský a Národní seznam nemateriálního kulturního dědictví. Za velký úspěch osobně považuje spolupráci na zapsání statku „Výroba vánočních ozdob z foukaných skleněných perliček“ na Reprezentativní seznam kulturního dědictví lidstva UNESCO. V roce 2020 obdržela Cenu Jože Plečnika za celoživotní přínos v ochraně a rozvíjení kulturního dědictví a lidových tradic a v roce 2023 Poctu hejtmána Libereckého kraje za celoživotní přínos v oblasti muzejnictví a popularizace tradiční lidové kultury. Nyní v turnovském muzeu nadále působí nejenom na pozici etnoložky, ale též jako vedoucí odborného oddělení.

I tento neúplný výčet aktivit je jistě úctyhodný, ale rád bych zmínil ještě další, neméně důležitý moment jejího působení. Svou energii a činorodost navodila v průběhu let v turnovském muzeu pozitivní pracovní a přátelskou atmosféru, která se odráží v nadstandartních aktivitách srovnatelných s velkými muzei na poli expozičním, výzkumném a publikačním, tak v přednáškové a edukační činnosti. Z nich připomeneme alespoň respektovaná mezinárodní šperkařská symposia pořádaná od roku 1984. Vždy dokázala podpořit dobré projekty ostatních odborných pracovníků. Výsledkem jsou nová *Klenotnice* (2010), jejím „dítětem“ je *Kamenářský dům*, kopie roubeného historického měšťanského domu, který slouží k expozičním účelům a edukačním dílnám, a iniciovala rovněž vznik expozice horolezectví, oceněné v roce 2020 titulem Gloria Musealis v kategorii Muzejní počín.

Výjimkou nejsou mezinárodní a přeshraniční projekty, jichž se turnovské muzeum účastnilo, jako byl víceletý projekt Výtvarní umělci Euroregionu Nisa, dokumentace starých zlatnických technik v rámci programu Leonardo (2012–2014) za účasti škol, restaurátorských pracovišť a zlatnických dílen z Německa, Litvy, Maďarska, Bulharska a z Francie.

V poslední době se Vladka Jakouběová stará o to, aby kontinuita činnosti a šíře aktivit etnologického pracoviště turnovského muzea zůstaly zachovány i v dalších letech a desetiletích. Předává svůj pohled na obor a přístup ke sbírce mladým kolegům, ale přichází také stále s novými nápady, výzkumnými nebo výstavními projekty. Přejme jí proto zdraví a dostatek energie je realizovat.

Miroslav Cogan

Muzeum Českého ráje v Turnově

K životnímu jubileu Lubomíra Procházky

Významná životní jubilea spolupracovníků a přátel nabízejí příležitost k zamyšlení nad minulými setkáními, dosavadní činností i nad lidskými osudy.

V letošním roce dosáhl sedmdesáti let dlouholetý vedoucí skanzenu Vysoký Chlumeč, pobočky Hornického muzea Příbram, p. o., kolega a kamarád PhDr. Lubomír Procházka, CSc. Osobnost s mimořádně kultivovaným vystupováním a intelektem, zkrátka opravdový gentleman muzejní scény, se kterým mám tu čest více než 30 let spolupracovat. Na poli českého muzejnictví zanechal nepřehlédnutelné stopy, jejichž otisky si dovolím ve zkratce přiblížit.

V povědomí odborné i laické veřejnosti je známý jako specialista na lidové stavitelství, historii vesnických sídel, způsoby bydlení v minulosti a na problematiku muzeí v přírodě. Svědčí o tom řada jeho odborných nebo populárně naučných knih a příspěvků v různých časopisech, přednášky, muzejní expozice, tematické výstavy a další aktivity, které se zrodily díky jeho rozsáhlé vědeckovýzkumné, badatelské a akviziční činnosti. Jen namátkou je možné uvést pravidelnou účast na mezinárodním sympoziu „Hornická Příbram ve vědě a technice“, externí spolupráci s Ústavem etnologie Filozofické fakulty UK při vedení diplomových prací, úlohu školitele doktorandského studia, práci na pozici vědeckého redaktora recenzovaného periodika *Studia Ethnologica Pragensia* a podobně.

Poměrně rozsáhlá odborná spolupráce Luboše Procházky se týká rovněž mnoha muzejních institucí a specializovaných muzeí v přírodě či Národního památkového ústavu. Aktivně působí též jako člen redakční rady vlastivědného periodika s názvem *Podbrdsko* a v komisi lidového stavitelství České národopisné